

Патріярша Комісія у Справах Монашества УГКЦ

ПРЕОБРАЖЕННЯ У ГОСПОДІ

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОНАШЕСТВА УГКЦ
«СЛУЖІННЯ І ПІСЛАННИЦТВО»,
2007 р.

УДК 86.377(4УКР-4ЛЬВ-2)-6л0
ББК 271.4 (477.83)-788 (063)
П 72

Публікацію цієї книжки завдячуємо щедрій допомозі організації
РЕНОВАБІС

This publication was made possible through the generous support of
RENOVABIS

Художнє оформлення Мар'яни Пелех

На обкладинці використано ікону ПРЕОБРАЖЕННЯ
Роботи Лева та Петра Скопів
(2003 р., полотно, темпера)

Видавництво спирається на
«Український правопис. Проект найновішої редакції»
Інститут української мови НАН України (1999)

П 72 Преображення у Господі: Матеріали Конференції монашества УГКЦ
«Служіння і післанництво», 2007 р. – Львів: Свічадо, 2008. – 260 с.
ISBN 978-966-395-201-7

Видання містить тексти доповідей Конференції монашества УГКЦ на тему «Служіння і післанництво», що відбулася у Львові 20 – 24 серпня 2007 р. Доповідачі ділилися досвідом монашого життя в Україні та на поселеннях, роздумували над сенсом чернечого служіння, а також не оминули увагою проблем, що виникають у цій царині спільнотного життя.

Видання призначене для богопосвячених осіб та мирян.

ББК 271.4 (477.83)-788 (063)

© Патріярша Комісія
у Справах Монашества УГКЦ, 2007

ISBN 978-966-395-201-7

Єрм. Леонтій Тумовський, студит

1973 р. – народився у м. Полоцьк (Білорусь).

1995 р. – вступив до монастиря отців студитів.

2000 р. – прийняв малу схиму.

2003 р. – закінчив УКУ й отримав єрейські свячення.

2003 – 20007 рр. – настоятель Борисоглібського монастиря у м. Полоцьк.

2006-2007 – декан Східного Протопресвітеріату Білоруської Греко-Католицької Церкви.

СУТЬ АПОСТОЛЬСТВА БОГОПОСВЯЧЕНИХ ОСІБ

Воскреслий Христос дав своїм апостолам доручення: «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи, хрестячи їх... [та] навчаючи їх берегти все, що вам я заповідав» (Мт. 28, 19-20). Це подвійна місія: *зберегти та донести* до всіх людей свідчення про смерть та воскресення Христа, покладена на кожного члена християнської спільноти, згідно з даними йому Богом дарами. У цій апостольській місії також

бере участь монашество, для якого свідчення Христа є «першочерговим завданням»¹.

Усі дари у Церкві призначені для служіння, тому, щоб говорити про апостольське служіння богопосвячених осіб, треба декілька слів сказати про саму харизму чернечого життя. Монашество як церковний рух виникає на початку константинівського періоду історії Церкви², коли після тривалих переслідувань християнство отримує зовнішню свободу і можливість розвитку. Власне ця переломна для відносин Церкви і суспільства подія дає зовнішній поштовх до зародження чернецтва, яке від самих своїх початків було мирянським рухом³. У цей складний для Церкви період, коли християнство з невеличкої спільноти вірних стає державною релігією, монашество «втїлює у нових умовах первісне, євангельське розуміння християнства, яке визначало собою життя всієї ранньої Церкви»⁴. Від самого початку чернецтво було покликане зберегти і свідчити перед християнами і нехристиянами ідеал християнського життя, який у константинівську добу перебував під загрозою. Не випадково взірцем чернечої спільноти святі Отці вважали ерусалимську спільноту перших християн⁵.

Монастир, згідно з задумом Отців Церкви, це – спільнота християн, яка живе за Євангелієм⁶. Живе сукупно, у любові, убожестві, служінні Богові та зберігає у своєму середовищі «живу пам'ять про Воскреслого Христа»⁷. Власне у цьому контексті потрібно розуміти

¹ БЖ, с. 107.

² Узагальнений поділ історії Церкви з огляду її відносин із суспільством становить три періоди: доконстантинівський (I–III ст.), константинівський (IV–XIX ст.) та післяконстантинівський (від початку XX ст. до сьогодні).

³ До перших чернечих спільнот, наприклад, у Єгипті, не приймали пресвітерів, лише за умови, якщо вони зрікалися свого сану. Засновники чернецтва в Єгипті – Антоній Великий та Пахомій – також були мирянами.

⁴ Прот. А. Шмеман, *Історический путь Православия*, Париж, 1989, С. 145.

⁵ Див. Томаш Шпідлік, *Духовність християнського Сходу*, Львів, 1999, С. 32–33. Василій Великий стверджує, що ченці «точно заховують спосіб життя Апостолів і Самого Господа». Див: *Аскетичні твори св. Василя Великого*, Рим, 1989, С. 407.

⁶ Див. Г. Флоровский, *Восточные Отцы IV века*, Москва, 1992, С. 61.

⁷ СС, С. 17.

думку багатьох духовних письменників, які стверджували, що християнин може досягнути спасіння, тільки живучи чернечим життям у світі чи у монастирі. Таким чином, чернече життя, молитва та духовність на тривалий час стали синонімом і взірцем християнського життя. Зокрема «на Сході монашество ніколи не вважали якимось окремим станом, що відповідав би точно визначеній категорії християн, а зразком для всіх охрещених, мірою дарувань, даних кожному Господом, отожд, його представляли як взірцевий образ християнства.

У східно-християнській традиції апостольську місію зазвичай покладали лише на тих ченців, які досягли досконалости і мали дар слова»⁸. На латинському Заході у середньовіччі та нових часах відбулася певна метаморфоза поняття «апостольства», коли «апостольська форма життя» стала технічним терміном, який позначав спосіб життя чернечих спільнот, що провадили місійну діяльність. Власне тоді на фоні клерикалізації церковного життя та втрати мирянами свого традиційного служіння, чернецтво почало брати активну участь у безпосередній апостольській місії Церкви. Зокрема у такій ситуації сформувалося більшість чернечих спільнот УГКЦ, заснованих наприкінці XIX – початку XX стт., що наклало особливий відбиток на процес їх розвитку та духовність. У подвійній місії Церкви, *зберегти та донести* до всіх людей свідчення про Христа, наголос поступово перемістився на «донести». Тривалий час видавалося, що у збереженні євангельського ідеалу християнське суспільство не матиме труднощів. Серед інших дуже надійною твердиною християнства вважали монашество. Проте у XX ст. ситуація якісно змінилася, поставивши перед Церквою нові завдання.

Нині ми живемо у постконстантинівській епосі історії Церкви, тому важливо згадати про первісне завдання чернецтва – «бути іконою євангельського життя». Тільки у його світлі можна зрозуміти, яким чином члени чернечих спільнот можуть сьогодні здійснювати апостольське служіння. Воно виникло як відповідь на реалії церковного життя. Відповідно до них стає можливою зміна служіння, проте його суть завжди залишиться незмінною. В одному зі своїх послань

⁸ Томаш Шпідлік, *Духовність християнського Сходу*, Львів, 1999, С. 144.

Антоній Великий закликає: «Улюблені в Господі, пізнайте самих себе. Бо ті, що пізнали самих себе, пізнали свій час. Ті ж, що пізнали свій час, змогли утвердитися непохитно від (нападів) різних народів»⁹. Будемо і ми старатися пізнати свій час і те, як у ньому зберегти вірність образу євангельського життя, даному нам нашими попередниками.

Особиста духовність

Говорячи про апостольське служіння монашества, передовсім хочемо розглянути питання особистої духовности. Йоан Богослов починає своє послання словами: «Що було від початку, що ми чули, що бачили нашими очима, що оглядали і чого руки наші торкалися, про Слово життя, – а життя об'явилося, і ми бачили й свідчимо й звістуємо вам життя вічне» (1 Йо. 1, 1-2). Отже, ми можемо звіщати тільки Христа, якого реально пізнали, якого бачили, з яким зустрілися особисто. Суть апостольства – у свідченні про цю зустріч, бо власне через свідчення передається віра і дари Духа. Кожна людина по-своєму переживає цю зустріч, як і все своє життя у Бозі. Якою мірою ми пізнали Христа, такою зможемо відкрити Його іншим людям, або радше Він сам зможе відкриватися через наше життя та служіння. Через них також інші люди можуть пізнати Христа, об'єднатися навколо Нього, Господь зможе «зібрати» їх у свою Церкву¹⁰.

У спільноті, зосередженій навколо Христа, Він стає не тільки «об'єктом» служіння, яке Йому приносять, а джерелом дарів, потрібних для життя Церкви. Жодна окрема людина не має повноти духовних дарів, її довершує спільнота, яка попри особисту вбогість кожного, може багатіти спільними Божими дарами, що відкриваються через Христа. Таким чином, служіння спільноті не тільки вичерпує наші сили, а й починає поповнювати їх. Це означає, що таким служінням можна жити, живитися духовно, бачачи Христа, який відкривається нам в інших людях та різних обставинах нашого життя.

⁹ Преп. Антоній Великий, *Послання VII, 16*. Цит. за: В. М. Лурье, *Призвание Авраама. Идея монашества и ее воплощение в Египте*, Санкт-Петербург, 2000.

¹⁰ Церква (лат. Ecclesia) – зібрання.

Посідання різних дарів надає різного забарвлення християнський духовності. Два її основних типи присутні в євангельських образах Марти і Марії (див. Лк. 10, 38-42), які, на думку багатьох духовних письменників, уособлюють дари діяльності та споглядання. У монашій духовності цим євангельським взірцям відповідає спосіб традиційного чернечого життя – безпосереднє спілкування з Богом через молитву та богослуження – й інша форма – служіння Богові у людях, яке практикують спільноти апостольського життя. Якими б зовні різними не були ці два напрями, найчастіше чернечий ідеал стримить до образу досконалої людини, подібної до Христа, для якої втрачає значення поділ на внутрішнє та зовнішнє, духовне чи бездуховне, а «все й у всьому – Христос» (Кол. 3, 11). Так, серед слов'янських святих, такими «хриstopодібними» святими є Теодозій Печерський, святий священномученик Йосафат та інші, які вмiли поєднувати діяльне церковне служіння з глибоким спогляданням.

Традиційно на Сході монастирі поділяли за територіальною ознакою, при тому в кожній обителі мали бути особи з різними харизмами, потрібними для повноцінного життя спільноти. Таким чином, монастир був «малою» Церквою. Для прикладу, у чернечій традиції УГКЦ такий погляд відображений у «Типіконі» слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького і його брата блаженного Климентія¹¹. Інший досвід мали чернечі спільноти на Заході, життя та діяльність яких будувалися навколо харизми їх засновника¹², що єднало монашу спільноту в єдиний організм. Наслідком цього часто міг бути «підпорядкований» у стосунках до зовнішнього служіння характер спільноти, яку могли сприймати лише як «інструмент» для досягнення певної мети. Те, що доручали для служіння спільноті, могло бути перетворене на звичайну «працю», що виконувалася всупереч потреб конкретної спільноти або особи, яка до неї належала. Таким чином, первісний ідеал монашої спільноти як «малої» Церкви міг витіснитися на периферію церковного життя.

¹¹ Див. *Типікон*, Львів, 1996.

¹² Див., напр., *БЖ*, С.49-52.

Проте апостольські форми богопосвяченого життя мають свої додаткові можливості та дари. У певні періоди існування Церкви чернеча духовність, літургія або аскетика претендували на те, щоб бути єдиним взірцем християнського життя для всіх вірних. Проте сьогодні сама монаша духовність, уособлена у різних «школах» чернечого життя, майже втратила цю однорідність. Найвиразніше це проявляється у спільнотах апостольського життя, де багато зовнішніх аскетичних постулатів Отців стають неможливими до реалізації. Проте власне у таких спільнотах духовність починає тяжіти до мирянського типу аскези. В умовах євангельської свободи основним стає прагнення жити у любові, служінні, у готовності свідчити Христа. Таким чином, власне спільноти апостольського життя можуть дати новий реальний взірець християнського життя для всіх вірних. Єдина умова цього – життя самих чернечих спільнот має бути справжнім відображенням євангельського ідеалу.

Роль та важливість молитви

Життя завжди прагне до повноти. Напевно тому монашим ідеалом завжди була безнастанна молитва і пам'ять про Бога. Молитва не як окреме діяння, а як молитовне життя. У чернечій традиції Сходу його осягають, дотримуючись молитовного правила, що складається з двох частин: церковного правила і келійного. Ці обидві частини є однаково важливими. Дотримання рівноваги між ними дозволяє монаху або монахині, що виховані у такий традиції, набагато більшою мірою почуватися незалежними від зовнішніх обставин, порівняно з тими, які виховані у традиційному «літургійному» монастирі. Якщо чернець перебуває поза спільнотою під час спільної храмової молитви, то мусить доповнити її під час келійного правила. З іншого боку, келійне правило стає набагато сильнішою духовною опорою, ніж звичайна «принагідна» особиста молитва.

Часто на практиці центром життя монастиря залежно від духовності або ментальності ченців може ставати молитва або діяльність. Тобто монастир може бути «літургійним» або «робочим». Це зроджує дві крайні тенденції у ставленні до молитви: одна – «відчитати

все», не дуже дбаючи про якість, бо великий обсяг церковного правила не дозволяє його «переварити». Друга крайність – підбирати правило «під себе», щоб воно не перешкоджало працювати. І те, і те є двома видами формалізму, який становить одну з головних небезпек, що чигають на молитовне життя спільноти¹³. Відповіддю на цю проблему є принцип, який стверджує: «правило існує для спільноти, а не спільнота – для правила». Тобто молитовне правило дає спільноті реальну можливість жити у Божій присутності та служити іншим своїми дарами, якщо монаша спільнота уникає формалізму в молитві. Якщо ж цього принципу не дотримуватися, тоді те, що мало б будувати спільне чернече життя, стає джерелом його утруднення.

Згідно зі згаданим принципом, спільнота, яка провадить апостольське життя, через зовнішні обставини не зможе практикувати спільну молитву в повному обсязі. Проте келійне правило кожного брата або сестри дозволить надолужити брак спільної молитви. З іншого боку, така спільнота може дати більш реальний взірць молитви мирянам, які також найчастіше не можуть виконувати молитовне правило за зразком традиційних чернечих спільнот. Тому, як вже було сказано про аскетичне життя, апостольські спільноти можуть стати осередками зустрічі між церковною традицією, якою вони щоденно живуть, та вірними, яким дуже бракує перевірених взірців духовного життя. Тому у монастирі першість має належати літургійній молитві. Літургія – це молитва всієї Церкви; знаючи і практикуючи її, монахи мають бути взірцями та її вчителями для вірних. Власне практиці літургійної молитви потрібно навчати передовсім. Якщо цього немає, тоді стає звичною ситуація, коли побожність священників, ченців або вірних є, напевно, широкою, але не літургійною. І як у разі з будь-якою іншою формою індивідуалізму, вона не будує церковну спільноту, а навпаки може провадити духовність у нецерковне русло.

Прилучити мирян до традиції літургійної молитви можна тільки якщо ми самі її знатимемо та практикуватимемо. Для цього потрібно спільно молитися. У нашій практиці, на жаль, найчастіше спостерігаємо іншу ситуацію: поза парафіяльними церквами існує спільна

¹³ Див. Томаш Шпідлік, *Духовність християнського Сходу*, Львів, 1999, С. 247.

діяльність монашества і мирян, проте майже немає спільної молитви. Навчити ж молитві можна тільки якщо молитимемося спільно, навіть тоді, коли не буде жодної зовнішньої співпраці, над цим варто застановитися.

Однією з наших найбільших загальноцерковних проблем є відлучення від Традиції, яке у літургійному житті нині проявляється у двох крайніх формах. Це або невігластво, провінціалізм і богослужбовий хаос, або, навпаки, суворе дотримання «букви» уставу, часто несумісної з нашими конкретними умовами, котре, як і перше явище, походить від поверхневого ознайомлення з Традицією Церкви. При всій повазі до академічних осередків та «білого» духовенства, важко очікувати від них реальної та глибокої відповіді на цю проблему. Від одних, через тільки теоретичне знання проблеми, від інших – через зайнятість багатьма іншими важливими справами. Тут монашество, як жодна інша частина церковної спільноти, має реальну можливість послужити своїми дарами для всієї Церкви.

Потреба свідчити своїм життям

Згідно з задумом, чернецтво – взірцева частина Церкви – мало б бути готовим давати свідчення справжнього християнського життя для всієї церковної спільноти. Проте на практиці ми найчастіше мусимо покликатися на приклади давніх або не дуже давніх святих. Трудність полягає в тому, що свідчення – це не якісь зовнішній приклад, показавши який раз або два, можна знову повернутися до нашого звичайного життя. Християнське свідчення потребує постійності і немислиме без щоденного духовного подвигу. Звичайно, серед християн, як монашества, так і мирян, є багато добрих з природи людей, закорінених у вірі та діланні Божих заповідей, для яких давати добрий приклад є чимось природним. Труднощі виникають тоді, коли особа не є такою взірцевою, і свідчення про Христа може залишитися на рівні слів, не підтверджених реальним життям.

Ця проблема є особливо актуальною на тлі масового відступництва від віри, що триває від початку ХХ століття. Відступити є завжди легше, ніж повернутися. Проте повернення має означати не тільки

налагодження колись втрачених зовнішніх зв'язків із Церквою, а довгий і болючий процес покаяння. Навчити його може тільки той, хто сам пройшов через нього. Тому присутність такого досвіду у традиції чернечої духовності та чернечих спільнотах, може стати великим даром для всієї Церкви. «Як благодать на благодать, після хрещення людям дане покаяння», – каже Ісаак Сирійський¹⁴. Люди сьогодні не так потребують бачити досконалих християн, прикладів яких не бракує серед святих, як пізнати практичну дорогу, якою до цієї досконалості можна прямувати.

Крім особистого прикладу, іншим важливим для всієї Церкви свідченням монашества має бути свідчення спільнотного життя. У багатоконфесійному, багатонаціональному та багаторелігійному суспільстві, яке нині живе на Заході, поступово втрачає свою ефективність традиційний територіальний принцип душпастирської опіки вірних. Набагато більшої ваги набирає душпастирство малих спільнот, побудованих на основі особистих стосунків вірних у Христі. Цей ранньохристиянський принцип організації церковного життя протягом довгих століть існував майже винятково у монастирях, і власне монаші спільноти спроможні сьогодні передати свій досвід усім вірним.

У Дитриха Бонгоффера¹⁵ є таке поняття, як «спільність долі». Воно означає відповідальність за тих людей, котрих Бог поставив на твоєму життєвому шляху. Означає, також готовність відректися себе, способу свого життя, тією мірою, якою вимагають обставини, потреби Церкви та вірних. Вірність, можливо, є не менш важливою, ніж святість. Вірність та рішучість розділити з грішними та немічними людьми їх неміч та гріховність, якщо вони також готові нести твої немочі і гріхи. «Спільність долі» означає відповідальність за конкретних людей або спільноту, а не просто за якусь «церковну інституцію» або Церкву в загальному. На Тайній вечері Господь сказав до своїх учнів: «Ніхто не спроможен любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає» (Йо. 15, 13). Потрібна готовність

¹⁴ Преподобный Исаак Сирин, *Слова подвижнические*, Москва, 1993, С. 397.

¹⁵ Дитрих Бонгоффер – лютеранський пастир, богослов. У 1945 р. загинув як мученик у нацистському концтаборі.

віддати своє життя за конкретну людину. Не може існувати спільного добра без добра для конкретної особи, «маса» ніколи не може бути важливішою, від людини. Ще не так давно головною ознакою релігійного життя була спільнота вірних та будинок для культу. Зараз, здається, ситуація змінюється. Через брак покликань та християнську незрілість осіб, які приходять до монастиря, ми починаємо розуміти, що монастирський будинок чи численна громада ще не чинять з нас монастиря. У цьому розумінні, чернецтво, у силу своєї харизми, іде попереду всієї Церкви, і те, що вже нині відчувають чернечі спільноти, незабаром чітко відчує вся Церква. Ці симптоми свідчать про внутрішню хворобу, з якою потрібно починати боротися вже зараз не тільки у монастирях, а у всій Церкві. «Настав час почати суд від Божого дому» (1 Пт. 4, 17), і тут ми є знаменням для інших християн. Може, не так знаменням людської святости, як знаком Божої святости і правди, перед якою має замовкнути кожна людина.

Важливість свідчення вартости евангельських рад

Питанню важливості евангельських рад для чернечого життя присвячено багато документів Католицької Церкви, зокрема апостольське повчання Івана Павла II «*Vita consecrata*». Тому я зосереджу увагу на іншому боці християнського свідчення монашества. Тимчасом як середньовічна духовність наголошувала на вищості чернечого покликання над мирянським, «великі учителі християнського Сходу вважали помилкою й шкідливою річчю для всіх, ченців і не ченців, наполягати більше на відмінності, ніж на майже повній тотожності між категоріями християнської чернечої або мирянської духовності»¹⁶. Західний поділ на «ради» та «заповіді» (*consilia – praecepta*) виглядав надто стислим для духовної традиції Сходу, яка наголошувала на неподільності евангельського ідеалу¹⁷.

Погляд на чернецтво крізь призму евангельських рад не дозволяє побачити деяких його важливих деталей. Часто серед мирян ми можемо зустріти неодружених чоловіків та жінок, які багато часу

¹⁶ Томаш Шпідік, *Духовність християнського Сходу*, Львів, 1999, С. 228.

¹⁷ Див. Павел Евдокимов, *Етапи духовного пути*, Москва, 2002, С. 119.

присвячують своєму духовному життю. Наші численні вірні живуть у реальній бідності, що кардинально відрізняється від формальної вбогости чернецтва, яке хоча «нічого не має, проте всім володіє». Кожний добрий християнин також дотримується послуху у складних умовах церковного життя. Для всіх цих людей євангельські ради, хоча не є канонічно обов'язковими, проте стали чимось цілком природним, що виходить з їх християнської віри, сумління та особистого бажання наслідувати Христа. Часом з такими мирянами у ченця може бути набагато більше спільного, ніж зі своїм співбратом. Маємо пам'ятати, що зовнішнє дотримання рад не може гарантувати нам спасіння, бо вони є терапевтичними засобами, потрібними для лікування гріховної людської природи. Не зовнішній спосіб життя є головною ознакою монашества, а радикальне наслідування Євангелія.

На запитання своїх учнів, скільки часу триватиме первісний чернечий радикалізм, Антоній Великий відповідає: «Прийде час, улюблені мої діти, коли монахи залишать пустині і підуть з них до багатих міст, де замість цих пустинних печер і тісних келій збудують горді будинки, які б могли рівнятися з палатами царів; замість убозства зросте любов до збирання багатства; покора заміниться гордістю; чимало буде гордитися знанням, але голим, чужим для добрих діл, які б відповідали знанню; любов охолоне; замість стриманости помножиться обжерливість, і дуже багато з них буде турбуватися про розкішні страви не менше самих мирян, від яких монахи нічим іншим не будуть відрізнятися, хіба одежею й каптуром; і, не дивлячись на те, що житимуть серед світу, будуть називати себе усамітненими. Притому, вони будуть величатися, кажучи: “Я Павлів, я Аполосів” (1 Кор. 1, 12), так, ніби уся сила їхнього монашества полягала в достоїнстві їхніх попередників; вони будуть величатися своїми отцями, як юдеї – своїм отцем Авраамом. Але будуть у той час і такі, що виявляться багато ліпшими й досконалішими від нас; бо блаженний той, хто міг переступити та не переступив, учинити зло – і не вчинив (Сир. 31, 10), аніж той, який був спонуканий до добра масою ревнителів, що прямували до нього»¹⁸.

¹⁸ Св. Антоній Великий, *Вислови*, Львів, 1999, С. 143-144.

Сьогодні ми не можемо подолати історичні компроміси монашества або змінити багато зовнішніх умов, у яких існуємо. Проте завжди залишається можливість змінювати самих себе. Стіни монастиря не зможуть відгородити нас від зустрічі зі «світом», якому ми покликані служити і за спасіння якого покликані молитися. Ця зустріч може ставати для нас «моментом істини», бо дає пізнати нам правду про Бога, світ і самих себе. Ту правду, яку потрібно проголошувати і зберігати, за яку потрібно боротися і бути готовим віддати життя.

Хочу закінчити словами святителя Ігнатія Брянчанинова, зверненими до сучасного йому монашества: «Потрібно розуміти дух часу і не захоплюватися минулими поняттями та враженнями, які у теперішньому часі неможливо здійснити. Важливість – у християнстві, а не у монашестві; монашество важливе у тому ступені, в якому воно провадить до досконалого християнства»¹⁹.

Використана література

- Апостольський лист папи Івана Павла II *Світло Сходу*, Ватикан, 1995.
- Апостольське повчання папи Івана Павла II *Богопосвячене життя*, Львів, 1997.
- Св. Антоній Великий*, Львів, 1999.
- Аскетичні твори св. Василя Великого*, Рим, 1989.
- Типікон*, Львів, 1996.
- Томаш Шпідлік, *Духовність християнського Сходу*, Львів, 1999.
- Преп. Антоній Великий, *Послание VII*, 16.
- Павел Евдокимов, *Етапи духовного пути*, Москва, 2002.
- Прп Ісаак Сирин, *Слова подвижнические*, Москва, 1993.
- В. М. Лурье. *Прзвание Авраама. Идея монашества и ее воплощение в Египте*, Санкт-Петербург, 2000.
- Г. Флоровский, *Восточные Отцы IV века*, Москва, 1992.
- Прот. А. Шмеман, *Исторический путь Православия*, Париж, 1989.

¹⁹ Цит. за: В. М. Лурье, *Прзвание Авраама. Идея монашества и ее воплощение в Египте*, Санкт-Петербург, 2000.

ЗМІСТ

Переднє слово	5
<i>єрм. Венедикт Алексійчук, студит</i> Привітальне слово на відкриття Конференції	8
<i>Єрм. Петро Баран, ЧНІ</i> Роздумування	14
<i>Сестра Наталія Мельник, ЗСПР</i> Представлення	17
<i>Владика Діонісій Ляхович</i> Богословський вимір служіння і післанництва монашого життя	23
<i>Отець доктор Кишиштоф Бурський, SSP</i> Еклезіяльний вимір апостольського служіння богопосвяченого життя	35
<i>Krzysztof Burski SSP II</i> Eklezjalny wymiar apostolskiej posługi i misji życia konsekrowanego	58
<i>Єрм. Леонтій Тумовський, студит</i> Суть апостольства богопосвячених осіб	80
<i>Єрм. Петро Баран, ЧНІ</i> Роздумування	92
<i>Єрм. Павло Ясиновський, ЧСВВ</i> Зародження і розвиток монашества на Сході та Заході у III-XIII стт.	96
<i>Отець доктор Давид Назар, ПІ</i> Логіка Ісусової любови	117
<i>Архiepіскоп Августин Маркевич</i> Роль і завдання монашества у Православній Церкві	127
Доповіді, що прозвучали під час засідань круглого столу «ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СВІТУ»	
<i>I сесія: Досвід богопосвячених осіб на давніх поселеннях (Бразилія, Аргентина, Канада, США, Польща, Хорватія, Португалія)</i>	
<i>Сестра Розалія Парацук, СНДМ</i> Служіння Сестер СНДМ у Бразилії й Аргентині	137

<i>Сестра Марта Цимбала, ЧСВВ</i>	
Місія і служіння сестер василіянок в аргентинській епархії Покрови Матері Божої	140
Єрм. Ярослав Дибка, ЧНІ	
Місія українських редемптористів у Канаді	144
<i>Сестра Юлія Нагорняк, ЧСВВ</i>	
Сестри Чину Святого Василя Великого Провінції Христа Чоловіколюбця (1911-2007)	148
<i>Сестра Софія Лебедович, СНДМ</i>	
Досвід богопосвячених осіб на давніх поселеннях	152
<i>Сестра Анастасія Пітка, ЧСВВ</i>	
Служіння сестер василіянок у Хорватії	168
<i>Єрм. Йосафат Коваль, ЧСВВ</i>	
УГКЦ у Лісабоні (Португалія)	175
<i>II сесія: Досвід богопосвячених осіб на теренах Східної України, пострадянських країн, Західної Європи</i>	
<i>Сестра Януарія Ісик, ЧСВВ</i>	
Служіння у Києві	181
<i>Сестра Магдалина Витвицька, ЧСВВ</i>	
Служіння у Житомирі	183
<i>Сестра Павла Дубасюк, ЗС св. Йосифа ОПДМ</i>	
Служіння у Сибіру	187
<i>Сестра Вікторія Чекан, студитка</i>	
Служіння у Білорусі	192
<i>Сестра Анастасія Балінська, СНДМ</i>	
Служіння у Казахстані	197
<i>Єрм. Петро Баран, ЧНІ</i>	
Роздумування (третій день)	200
<i>Владика Богдан Дзюрах</i>	
Очікування Церкви щодо місійної діяльності та апостольства монаших осіб	204
<i>Пан Богдан Трояновський</i>	
Яким хотіли би бачити монашество миряни?	210
<i>Сестра Любов Старжинська, СНДМ</i>	
Представлення: Перспективи соціального служіння-І	224

<i>Сестра Анна Лях, МС</i>	
Перспективи соціального служіння-II	231
<i>Пан Ігор Захара</i>	
Міжрелігійний вимір апостольського служіння	242
<i>Владика Ігор Возьняк, архієпископ Львівський</i>	
Слово до чернецтва у день закінчення Конференції	253

Науково-популярне видання

Преображення у Господі
Матеріяли Конференції монашества УГКЦ
«Служіння і післанництво», 2007

Літературний редактор

Мирослава Лемик

Художній редактор

Мар'яна Пелех

Верстка

Юрій Пелех

Підписано до друку 28.06.08. Формат 60x84/16.

Папір офс. Офс. друк. Ум.-друк. арк. 15,1.

Ум. фарбовідб. 15,5. Обл.-вид. арк. 8,2.

ТзОВ Видавництво «Свічадо»

(Свідоцтво серії ДК №1651 від 15.01.2001)

79008, м. Львів, а/с 808, вул. Винниченка, 22.

Тел.: (032) 274-23-09, тел./факс: (032) 297-16-33

e-mail: post@svichado.com, url: www.svichado.com

20-24 серпня 2007 р. у Львові відбулася
третя Конференція монашества УГКЦ «Служіння і післанництво».
Вона була присвячена завданню і сенсу монашого служіння
в Україні та на поселеннях, а також історичній ретроспективі
розвитку чернецтва у східній і західній Церкві.

ISBN 978-966-395-201-7

9 789663 952017